

Józef Wroceński

Doktorat ks. Zbigniewa Janczewskiego

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 40/1-2, 319-320

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Doktorat ks. Zbigniewa Janczewskiego

W dniu 10 grudnia 1996 r. odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej ks. mgra Zbigniewa Janczewskiego, kapłana archidiecezji katowickiej, absolwenta Wydziału Prawa Kanonicznego ATK. Doktorant przedłożył Radzie Wydziału rozprawę pt. *Prawo o sakramentach w dokumentach Konferencji Episkopatu Polski i Prymasa*, której promotorem był ks. prof. dr hab. Marian Pastuszko, kierownik Katedry Prawa o Sakramentach. Recenzentami pracy byli: ks. prof. dr hab. Jan Dudziak (PAT) i ks. Dziekan prof. dr. hab. Wojciech Góralski, (ATK).

Ks. mgr Zbigniew Janczewski w swej rozprawie podjął pionierską próbę całościowego opracowania polskiego prawodawstwa dotyczącego sakramentów. Sakramenty święte należą bezsprzecznie do jednej z najstotniejszych dziedzin życia Kościoła. W nich bowiem jest obecny i działa sam Jezus Chrystus. Prawodawca obowiązującego Kodeksu poświęcił tej dziedzinie wiele kanonów (840-1165). Problematyce związanej z sakramentami sporo uwagi poświęcają także prawodawcy Kościoła w Polsce. Praca dotyczy więc przepisów prawa regulujących dziedzinę sakramentów, wydanych przez Konferencję Episkopatu Polski i Prymasów. W Polsce, od roku 1945 zwłaszcza Prymasi, na mocy specjalnych uprawnień Stolicy Apostolskiej, stali się prawodawcami. W okresie późniejszym, już po Soborze Watykańskim II, tę rolę przejęła Konferencja Episkopatu. Autor zebrał i usystematyzował przepisy wydane przez wyżej wspomnianych prawodawców i przedstawił je w sposób tematycznie – chronologiczny. Ponadto przeprowadził porównanie ustaw powszechnych z aktami prawnymi powstałymi w Polsce i dokonał oceny ich aktualności.

Pierwszy rozdział spełnia rolę wprowadzenia, w którym Autor zajął się prawodawcami Kościoła w Polsce i omówił historię instytucji Konferencji Biskupów i Prymasów oraz ich uprawnienia w zakresie stanowienia prawa. W następnych rozdziałach Autor zastosował trzyczęściowy podział sakramentów, zaczerpnięty z Katechizmu Kościoła Katolickiego. Tak więc w rozdziale drugim zostały omówione sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego, czyli chrzest, bierzmowanie i Eucharystia. Na uwagę zasługuje druga część tego rozdziału, poświęcona Eucharystii, została ona podzielona na punkty dotyczące szafarstwa tego sakramentu, uczestnictwa w Eucharystii, obrzędów jej sprawowania, czasu sprawowania i udzielania, a także przechowywaniu i kultowi Najśw. Sakramentu. W rozdziale zaś trzecim ukazane zostały przepisy dotyczące sakramentów uzdrowienia, czyli pokuty

i namaszczenia chorych. Część o pokucie uwypukla problematykę związaną z szafarstwem, osobą penitenta, sprawowaniem tego sakramentu i odpustami. Odnośnie drugiego z omówionych tu sakramentów uwzględniono dwa zagadnienia: przygotowanie do przyjęcia sakramentu i jego sprawowanie. Wreszcie święcenia i małżeństwo znalazły się w rozdziale czwartym zatytułowanym: „Sakramenty w służbie wspólnoty”. Sakrament święceń został omówiony ogólnie. Więcej natomiast uwagi Autor poświęcił sakramentowi małżeństwa, omawiając kolejno zaręczyny, przygotowanie do zawarcia małżeństwa, problem stwierdzania zdolności do jego zawarcia, świadków asystujących przy zawieraniu małżeństwa. Obszerny zaś punkt, z racji wagi zagadnienia i wielkiej liczby dokumentów, traktuje o małżeństwach mieszanych.

Analizując dokumenty Autor doszedł do słusznego wniosku, że sakramenty cieszą się dużym zainteresowaniem ze strony prawodawców Kościoła polskiego. Konferencja Episkopatu i Prymasi wydali w okresie ostatnich pięćdziesięciu lat wielką liczbę (około 200) różnego rodzaju aktów prawnych. Do Soboru Watykańskiego II większość z nich pochodziła od Ks. Prymasa kard. Stefana Wyszyńskiego. Po Soborze zaś autorem większości przepisów stała się Konferencja Episkopatu. Słusznie Autor zauważa, że niektóre regulacje prawne dokonane przez Konferencję Episkopatu Polski dotyczące np. miejsca słuchania spowiedzi, sposobu przeprowadzania kanonicznego badania narzeczonych, czy też przygotowania do małżeństwa, wyprzedziły aktualnie obowiązujący Kodeks.

Akty prawne, jak zauważa ks. mgr Zb. J a n c z e w s k i, wydawane przez Konferencję Episkopatu i Prymasów wiązały się zazwyczaj z istotnymi wydarzeniami w życiu narodu i Kościoła polskiego oraz Kościoła powszechnego. Postawa i działania władz komunistycznych stwarzały szczególne okoliczności i warunki życia Kościoła w Polsce.

Nowum tej rozprawy stanowi ukazanie bardzo bogatego wkładu polskiej hierarchii kościelnej do recepcji powszechnego prawodawstwa kościelnego w zakresie sakramentów. Niewątpliwą zasługą Autora jest to, że rozproszone, po wielu urzędowych pismach diecezjalnych, akty prawne zebrał i ukazał całościowo. Porównał je z prawem powszechnym i ustalił ich moc obowiązującą.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego ATK, biorąc pod uwagę wyniki egzaminów doktorskich, właściwy dla tego typu rozpraw walor naukowy, a także opinie recenzentów oraz pozytywny wynik obrony, nadała ks. mgr Zbigniewowi J a n c z e w s k i e m u stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

Ks. Józef Wroczeński SCJ